

Moderaterna

1999-02-02

Konstitutionsutskottet

1 (1)

Ink 1999-02-02

Dnr 163-98/99

Anmälan om granskning av huruvida före detta statsrådet Annika Åhnberg förfarit i strid mot regeringsformen med anledning av regeringsbeslut om stärkande av vissa rättigheter för medlemmarna i Idre sameby

Genom upplåtelseavtal med staten innehar sedan 1 juli 1996 till och med 30 juni 2001 23 olika jaktlag, omfattande cirka 180 jägare, avtalad jakträtt för högvilt och småvilt på Idre kronopark. Kronoparksområdet ägs av staten och är ca 60 000 ha stort. Området har under mycket lång tid varit upplåtet till enskilda jakträttsinnehavare med hemhörighet i bygden. Av upplåtelseavtalen framgår att jakträtten är av sådant slag att den är förenad med besittningsskydd enligt jaktlagen (1987:259) 15-22 §§. Jakträttsinnehavarna är således innehavare av kvalificerad besittningsskyddad (på ungefär samma sätt som en jordbruksarrendator) begränsad sakrätt i delar av kronoparksområdet. Sammantaget innehar de 23 jaktlagen jakträtt till i princip hela Idre kronopark.

Genom regeringsbeslut 1998-06-04, Dnr Jo96/2109, undertecknat av dåvarande statsrådet Annika Åhnberg, har regeringen bifallit en framställan från Länsstyrelsen i Jämtlands län och givit medlemmarna i Idre sameby rätt att jaga och fiska för husbehov och för avsalu på statens mark inom de områden i Dalarnas län som upplåtits för renbete m.m. genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1888 och den 7 april 1889 i den mån marken fortfarande ägs av staten. Den samebyn sålunda givna rätten att nyttja statens mark sammanfaller med det område som staten tidigare upplåtit till de 23 jaktlagen.

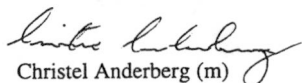
Under det remissarbete som föregick regeringens beslut informerades statsrådet Åhnberg om statens upplåtelseavtal med de 23 jaktlagen och de därmed föreliggande enskilda jakträttsinnehavarnas jakträtter på statens mark. Vid beredningen av regeringens beslut tycks emellertid statsrådet Åhnberg inte ha beaktat statens redan upplåtna jakträttigheter på statens mark. Som en konsekvens härav föreligger nu två skilda jakträtter inom samma område.

Sedd från civilrättslig synpunkt framstår denna dubbelupplåtelse av jakträttigheter som en kränkning av de enskilda jägarna och deras jaktlags rätt enligt avtal med staten. Genom regeringsbeslutet har uppkommit två jakträtter, och det är uppenbart att varje utnyttjande av den ena jakträtten i motsvarande mån kränker den andra. Enligt 7 kap. 22 § jordabalken skall den upplåtelse som gjordes sist inte vara gällande. Regeringen skulle alltså inte enligt vanliga civilrättsliga regler kunna upplåta jakträtt till medlemmarna i Idre sameby. Regeringens beslut är emellertid formulerat som en föreskrift och inte som en civilrättslig upplåtelse.

I denna anmälan ifrågasätts dock statsrådets agerande på strikt konstitutionell grund. Bland annat kan ifrågasättas om ärendet har beretts i överensstämmelse med de beredningskrav som uppställs i 7 kap. 2 § regeringsformen, som bl.a. säger att sammanslutningar och enskilda skall ges tillfälle att yttra sig i den omfattning som behövs. Jägarna i de 23 jaktlagen har inte ens fått tillfälle att yttra sig före regeringens beslut.

Vidare är som framgått regeringens beslut att utvidga jakträtten för medlemmar i Idre sameby utformat som en föreskrift. Regeringens beslut innebär att en föreskrift meddelats om rätt till fast egendom och om den rätt som enligt avtal föreligger för annan än ägaren att nyttja fast egendom. Mot denna bakgrund behöver klargöras huruvida regeringen har handlat i strid mot bestämmelserna i 8 kap. 2 § regeringsformen, som bl.a. slår fast att föreskrifter om enskildas ekonomiska förhållanden inbördes skall meddelas genom lag, om föreskrifterna avser t.ex. rätt till fast och lös egendom, eller genom avtal.

Oberoende av vad som hittills anförts bör dessutom klargöras huruvida regeringens beslut, som innebär en inskränkning av de enskilda jakträttsinnehavarnas avtalade rättigheter på statens mark, låter sig förenas med regeringsformens skydd mot inskränkningar i enskildas äganderätt. I detta sammanhang måste även beaktas att Europakonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna sedan den 1 januari 1995 gäller som svensk rätt. Artikel 1 i första tilläggsprotokollet slår fast att envar fysisk eller juridisk persons rätt till sin egendom skall lämnas oinskränkt och att ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och av folkrättens allmänna grundsatser.

Christel Anderberg (m)